

IX. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen antama kertomus vuodelta 1930¹⁾ oli seuraavan sisältöinen:

Johtokunta. Kirjaston johtokuntaan kuuluivat filosofiantohtori A. H. Bergholm, puheenjohtajana, filosofiantohtori G. Schauman, varapuheenjohtajana, toimittaja A. Huotari, kirjaltaja V. Isola ja filosofiantohtori H. E. Pipping. Vuoden lopulla oli johtokunnassa vain kolme jäsentä, sitten kuin tri Schauman, joka vuoden 1926 alusta lukien oli suurella harrastuksella ja asian-tuntemuksella ottanut osaa johtokunnan neuvotteluihin, lokakuun 6 p:nä oli kuollut ja kirjaltaja Isola ilmoittanut, ettei hän »paikkakunnalta poissa-olevana sekä työesteiden vuoksi» voinut enää olla saapuvilla johtokunnan kokouksissa. Johtokunta kokoontui vuoden varrella 9 kertaa.

Henkilökunta. Johtokunta anoi vuoden alussa kaupunginvaltuustolta, että pääkirjastoon perustettaisiin kolme uutta ylempään palkkaluokkaan kuuluvaa amanuenssinvirkaa uudistaen samalla jo vuonna 1924 tekemänsä ehdotuksen, jonka mukaan yhdeksän ylempään palkkaluokan amanuenssinvirkaa muutettaisiin ensimmäisen amanuenssinviroiksi, joiden haltijoiden suoritettavaksi voisi uskoa vaativampia tehtäviä kuin muille amanuensseille. Viimemainittu ehdotus evättiin, kun sitävastoin esityksen edellinen osa hyväksyttiin. Kolmen uuden viran haltijoiksi, joiden oli ryhdyttävä toimiinsa vuoden 1931 alussa, johtokunta valitsi joulukuun 9 p:nä ylimääräiset apulaiset rouva E. Vaulan, filosofiankandidaatti E. M. Nordströmin ja neiti A. Nilssonin. Vastaperustetun Pasilan haarakirjaston johtajaksi nimitti johtokunta toukokuun 13 p:nä filosofianmaisteri G. Bymanin, joka ryhtyi toimeensa kesäkuun 1 p:nä. Vuoden kuluessa pidettiin luetteloja henkilökunnalle sairauden perusteilla myönnettyistä virkavapauksista. Lomaa myönnettiin 20 tapauksessa 15 virkailijalle. Menetettyjen työtuntien lukumäärä oli 2,210.

Huoneistot. Kaupungin rahatoimikamarin jo vuonna 1927 asettama komitea, jonka oli valmisteltava pääkirjastolle suunnitellun uuden talon rakentamiskysymystä, jätti marraskuun 21 p:nä mietintönsä kamarille. Mietinnössä selviteltiin kirjaston tilanpuutteesta johtuvaa tukalaa asemaa; samoin niitä etuja, joita taloudellisessa suhteessa ja hallintoon nähden olisi saavutettavissa kirjastolaitoksen suuremman keskityksen kautta. Suunnitellun kirjastorakennuksen sijoittamiskysymys oli seikkaperäisen käsittelyn alaisena; komitean enemmistön mielestä olisi rakennuksen paikaksi valittava aivan kansallismuseon lähettyvillä oleva XIII kaupunginosan kortteli n:o 416, jota aluetta komitea keväällä tyydyttävien tuloksien toimeenpannun aatekilpailun perusteella piti sopivana ja tarkoituksenmukaisena. Kirjaston johtokunnan laatima rakennusohjelma hyväksyttiin kaikissa pääkohdissaan ja rakennusarkkitehdiksi ehdotettiin professori E. Saarinen. Komitean ehdotuksen mukaisesti rahatoimikamari sitten kaupunginvaltuustolle lähettämässään

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä luku-saleissa on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1931.

kirjelmässä esitti, että valtuusto päättäisi vuosien 1932 ja 1933 kuluessa rakennettavaksi kortteliin n:o 416 pääkirjastorakennuksen, että professori Saarisen kanssa olisi tehtävä tarpeellisten piirustusten ja kustannusarvion laatimista sekä rakennustyön valvontaa koskeva sopimus, että professori Saarisen suoritettaisiin työstään korvaus voimassaolevan arkkitehtitaksan mukaan sekä että asetettaisiin viisimiehin rakennustoimikunta, jolle annettaisiin tehtäväksi sekä työn valvominen että neuvottelemine professori Saarisen kanssa piirustuksia laadittaessa. Kaupunginvaltuusto päätti joulukuun 10 p:nä määrätä korttelin n:ön 416 pääkirjastorakennuksen paikaksi, tehdä professori Saarisen kanssa sopimuksen luonnos- ja pääpiirustusten ynnä kustannusarvion laatimisesta, niin että rakentamiseen voitaisiin ryhtyä vuonna 1932 sekä antaa kaupunginhallitukselle toimeksi asettaa viisi-jäsenisen toimikunnan neuvottelemaan professori Saarisen kanssa piirustusten laadinnasta. Jotenkin valoisilta näyttivät näin ollen toiveet siitä, että pian saataisiin huoneistosta johtuvat, vuosi vuodelta vaikeammiksi käyneet haitat korjautumaan. Mainittava on kuitenkin, että professori Saarinen jo syksyllä hänen kanssaan neuvoteltaessa epäili korttelin n:ön 416 sopivaisuutta rakennuksen paikaksi.

Uudelle haarakirjastolle, joka kaupunginvaltuuston vuoden 1929 lopulla tekemän päätöksen mukaisesti oli perustettava Pasilaan, vuokrattiin kirjastotoiminnan kannalta monessa suhteessa sopiva huoneisto Hertan- kadun 5:ssä olevasta talosta. Tähän järjestettiin yleinen lainausosasto sekä aikuisten ja lasten lukuhuoneet. Aikuisten lukuhuone avattiin yleisölle kesäkuun 6:ntena, lasten lukuhuone kesäkuun 7:ntenä ja lainausosasto heinäkuun 19 p:nä. Päivittäiset aukioloajat määrättiin samoiksi kuin kirjaston muissa pienemmissä haaraosastoissa. Kirjavarasto käsitti vuoden päättyessä 1,843 nidosta. Käpylän haarakirjastossa avattiin helmikuun 1 p:nä erityinen lukuhuone lapsille kauniissa huoneistossa, jonka haarakirjasto edellisen vuoden lopulla oli saanut esikaupungin uudesta kansakoulurakennuksesta.

Valtion kirjastotoimiston toimeenpanemille kirjastonhoitajien valmistuskursseille vuokrattiin pääkirjaston talosta vähäinen sali etuhuoneineen tammi- kuun 15:nnen ja toukokuun 15:nnen päivän väliseksi ajaksi. Useat kaupungin- kirjaston apulaiset osallistuivat näihin hyvin järjestettyihin kursseihin.

Lainausliike. Sekä pääkirjastossa että haarakirjastoissa lisääntyi kirjojen lainaus varsin suuressa määrin, aiheutuen luultavasti vuoden kuluessa vallinneesta työttömyydestä. Erikoisesti lisääntyi tietokirjallisuuden lainaaminen.

Kertomusvuonna toimitetun kirjavaraston tarkastuksen takia oli kirjojen lainaus keskeytyneenä pääkirjastossa 1—15, Kallion haarakirjastossa 1—16 sekä Töölön, Vallilan ja Käpylän haarakirjastoissa 9—15 p:nä kesäkuuta. Lainauspäivien luku oli pääkirjastossa 331, Kallion haarakirjastossa 330, Töölön, Vallilan ja Käpylän haarakirjastoissa 301 sekä Pasilan haarakirjastossa 137. Päivittäiset lainausajat olivat muuttumattomina.

Kirjalainojen lukumäärä vuosina 1930 ja 1929 oli seuraava:

	1930.	1929.
Pääkirjastossa	480,180	436,370
Kallion haarakirjastossa	229,269	202,502
Töölön »	33,587	30,758
Vallilan »	35,564	33,052
Käpylän »	21,395	21,242
Pasilan »	4,600	—
Yhteensä	804,595	723,924

Lainain keskimäärä lainauspäivää kohti oli pääkirjastossa 1,451 (1,269 v. 1929), Kallion haarakirjastossa 694 (589 v. 1929), Töölön haarakirjastossa 112 (101 v. 1929), Vallilan haarakirjastossa 118 (109 v. 1929), Käpylän haarakirjastossa 71 (71 v. 1929) ja Pasilan haarakirjastossa 33 eli yhteensä 2,479 (2,139 v. 1929). Suurin määrä päivässä annettuja lainoja oli 4,708 (4,027 v. 1929).

Aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen kirjalainojen välinen suhde käy selville seuraavasta taulusta:

	Kirjalainoja aikuisille.		Kirjalainoja lapsille.		Yhteensä.
	Luku.	%.	Luku.	%.	
Pääkirjasto	369,256	76.9	110,924	23.1	480,180
Kallion haarakirjasto.....	150,590	65.7	78,679	34.3	229,269
Töölön »	18,016	53.6	15,571	46.4	33,587
Vallilan »	20,844	58.6	14,720	41.4	35,564
Käpylän »	11,529	53.9	9,866	46.1	21,395
Pasilan »	2,770	60.2	1,830	39.8	4,600
Yhteensä	573,005	71.2	231,590	28.8	804,595

Aikuisille annettujen lainojen prosenttiluku oli kertomusvuonna 71.2, mutta 70.5 vuonna 1929, lapsille ja nuorisolle annettujen lainojen prosenttiluvut olivat 28.8 ja 29.5. Niin muodoin lisääntyivät aikuisten kirjalainat suuressa määrin kuin lapsille ja nuorisolle annetut lainat, mikä suhde on kirjastossa vuodesta 1920 lähtien ollut vallitsevana.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulu:

	Suomenkielinen kirjallisuus.		Skandinavian kirjallisuus.		Muunkielinen kirjallisuus.		Yhteensä.
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	
Pääkirjasto	256,802	53.5	208,159	43.3	15,219	3.2	480,180
Kallion haarakirjasto.....	199,717	87.1	29,552	12.9	—	—	229,269
Töölön »	20,117	59.9	13,470	40.1	—	—	33,587
Vallilan »	25,448	71.6	10,116	28.4	—	—	35,564
Käpylän »	19,464	91.0	1,931	9.0	—	—	21,395
Pasilan »	3,852	83.7	748	16.3	—	—	4,600
Yhteensä	525,400	65.3	263,976	32.8	15,219	1.9	804,595

Kaikilla lainausosastoilla vuonna 1929 lainaksi annettujen suomenkielisten kirjain prosenttiluku oli 63.2, skandinaviesten 34.8 ja muunkielisten 2.0. Suomenkielisen kirjallisuuden lainaus lisääntyi kertomusvuonna melkoista enemmän kuin skandinaviesten ja muunkielisen kirjallisuuden lainaaminen. Lainauksessa ilmennyt lisäys suomenkielisen kirjallisuuden eduksi, mikä suunta on jo pitkähkön ajan ollut havaittavissa, on viime vuosina yhä kasvanut.

Kertomus- ja romaanikirjallisuuden sekä tietokirjallisuuden lainauksen välistä suhdetta valaisee seuraava taulu, jossa myös on otettu huomioon aikuisille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero.

	Kirjalainoja aikuisille.				Kirjalainoja lapsille ja nuorisolle.				Kaikki kirjallainat.			
	Romaani-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Kertomus-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.		Romaani- ja kertomus-kirjallisuus.		Muu kirjallisuus.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Pääkirjasto.	230,670	62.5	138,586	37.5	77,074	69.5	33,850	30.5	307,744	64.1	172,436	35.9
Kallion haarakirjasto.	99,392	66.0	51,198	34.0	59,287	75.4	19,392	24.6	158,679	69.2	70,590	30.8
Töölön »	12,571	69.8	5,445	30.2	12,230	78.5	3,341	21.5	24,801	73.8	8,786	26.2
Vallilan »	14,034	67.3	6,810	32.7	11,958	81.2	2,762	18.8	25,992	73.1	9,572	26.9
Käpylän »	7,351	63.8	4,178	36.2	6,813	69.1	3,053	30.9	14,164	66.2	7,231	33.8
Pasilan »	1,668	60.2	1,102	39.8	1,315	71.9	515	28.1	2,983	64.8	1,617	35.2
Yhteensä	365,686	63.8	207,319	36.2	168,677	72.8	62,913	27.2	534,363	66.4	270,232	33.6

Vuonna 1929 lainattiin kaikkiaan 486,373 nidosta (67.2 %) romaani- ja kertomuskirjallisuutta sekä 237,551 nidosta (32.8 %) muuta kirjallisuutta. Verrattaessa käy selville, että tietokirjallisuuden lainaus lisääntyi kertomusvuonna melkoisesti sekä kokonaisuutenaan että romaani- ja kertomuskirjallisuuden lainaukseen nähden.

Kirjavaraston eri osastoista lainattujen niteiden luku pääkirjastossa ja haarakirjastoissa käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

	Pääkirjasto.	Kallion haarakirjasto.	Töölön haarakirjasto.	Vallilan haarakirjasto.	Käpylän haarakirjasto.	Pasilan haarakirjasto.	Yhteensä.	%.
I. Uskontoa	4,338	974	88	297	68	27	5,792	0.7
II. Historiaa, arkeologiaa ja elämäkertoja	38,043	17,480	2,739	2,851	1,838	507	63,458	7.9
III. Maantietoa, kansatiedettä, antropologiaa ja matkakertomuksia	27,599	14,919	2,559	2,408	1,795	444	49,724	6.2
IV. Romaan., kertom. ja satuja	307,744	158,679	24,801	25,992	14,164	2,983	534,363	66.4
V. Runoja, näytelmiä, albumeja sekä kirjallisuushistoriaa ja taidetta....	31,153	11,601	1,137	1,111	1,244	153	46,399	5.8
VI. Luonnontiedettä, matemaatiikkaa, lääketiedettä ja teknologiaa	24,719	9,925	853	1,024	943	218	37,682	4.7
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunn. kysymyksiä ja taloutta	13,355	4,522	301	433	459	51	19,121	2.4
VIII. Kielitiedettä	9,037	2,352	219	320	185	39	12,152	1.5
IX. Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, kirja- ja kirjastotied., urheilua sekä muita ja sekal. aineita	24,192	8,817	890	1,128	699	178	35,904	4.4
Yhteensä	480,180	229,269	33,587	35,564	21,395	4,600	804,595	100.0

Vertailu vuoden 1929 lainaukseen osoittaa, että kirjallisuusosastoista II, III, VI, VII ja VIII annetut lainat suhteellisesti lisääntyivät, IV ja V osastosta otetut lainat vähentyivät, kun taas I ja IX osastoon kuuluvan kirjallisuuden lainausta koskevat prosenttiluvut pysyivät muuttumattomina.

Kirjakokoelmia annettiin lainaksi Bengtsärin poikakotiin, Fylgian lomakotiin, Helsingin opettajaliiton Pihlajasaaren kesäsiirtolaan ja Parolan kesäkotiin.

Kertomusvuonna lainaksi annetuista kirjoista on 286 palauttamatta, näistä oli 225 lainattu pääkirjastosta, 43 Kallion haarakirjastosta, 2 Töölön haarakirjastosta, 11 Vallilan haarakirjastosta ja 5 Käpylän haarakirjastosta.

Kirjaston eri lainausosastoilta sai kaikkiaan 36,166 henkilöä kotilainoja. Näistä oli 8,322 uusia lainaajia. Seuraavassa taulussa esitetään lainaajia koskevia tietoja:

	Miehiä.			Naisia.			Lapsia ja nuorisoa.			Kaiken kaikkiaan.
	Ruunimil- hs. työn tek.	Muita.	Yhteensä.	Ruunimil- hs. työn tek.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	
<i>Lainaaajat, joiden äidinkieli oli suomi.</i>										
Pääkirjasto.....	2,504	2,536	5,040	1,702	3,134	4,836	1,269	640	1,909	11,785
Kallion haarakirjasto ..	1,855	973	2,828	1,458	1,238	2,696	1,197	886	2,083	7,607
Töölön » ..	132	91	223	119	125	244	285	119	404	871
Vallilan » ..	363	24	387	208	35	243	205	132	337	967
Käpylän » ..	144	68	212	32	184	216	236	178	414	842
Pasilan » ..	83	13	96	34	19	53	39	27	66	215
Yhteensä	5,081	3,705	8,786	3,553	4,735	8,288	3,231	1,982	5,213	22,287
<i>Lainaaajat, joiden äidinkieli oli ruotsi.</i>										
Pääkirjasto.....	1,236	2,814	4,050	980	4,715	5,695	982	580	1,562	11,307
Kallion haarakirjasto ..	191	232	423	150	312	462	194	143	337	1,222
Töölön » ..	70	78	148	57	135	192	140	85	225	565
Vallilan » ..	82	23	105	35	31	66	70	39	109	280
Käpylän » ..	14	20	34	—	46	46	37	32	69	149
Pasilan » ..	7	7	14	5	7	12	15	11	26	52
Yhteensä	1,600	3,174	4,774	1,227	5,246	6,473	1,438	890	2,328	13,575
<i>Lainaaajat, joiden äidinkieli oli muu kieli.</i>										
Pääkirjasto	16	107	123	1	153	154	11	16	27	304
<i>Kaikkiaan lainaajia.</i>										
Pääkirjasto.....	3,756	5,457	9,213	2,683	8,002	10,685	2,262	1,236	3,498	23,396
Kallion haarakirjasto ..	2,046	1,205	3,251	1,608	1,550	3,158	1,391	1,029	2,420	8,829
Töölön » ..	202	169	371	176	260	436	425	204	629	1,436
Vallilan » ..	445	47	492	243	66	309	275	171	446	1,247
Käpylän » ..	158	88	246	32	230	262	273	210	483	991
Pasilan » ..	90	20	110	39	26	65	54	38	92	267
Yhteensä	6,697	6,986	13,683	4,781	10,134	14,915	4,680	2,888	7,568	36,166

Vuonna 1929 oli lainaajien lukumäärä 33,043, joista 19,660 eli 59.5 %:n äidinkieli oli suomi, jotavastoin 13,086 eli 39.6 %:n äidinkieli oli ruotsi ja 297 eli 0.9 %:n muu kieli. Vastaavat kertomusvuotta koskevat prosenttiluvut ovat 61.6, 37.5 ja 0.9. Suomenkielisten lainaajien lukumäärä lisääntyi näin ollen tänäkin vuonna sekä absoluuttisesti että suhteellisesti, kun taas ruotsinkielisten lainaajien lukumäärä suhteellisesti vähentyi ja muunkielisten lainaajien luku pysyi suhteellisesti muuttumattomana. Aikuisten ja nuorten lainaajien suhdeluku muuttui, kuten on ollut laita lähinnä edellisinäkin vuosina, aikuisten eduksi; näiden prosenttiluku oli nimittäin 79.1 (78.2 v. 1929)

sekä lasten ja n̄orison 20.9 (21.8 v. 1929). Pojat käyttivät kirjastoa huomattavasti enemmän kuin tytöt; edellisten lukumäärää osoittava prosenttiluku oli 61.8, jälkimmäisten 38.2. Aikuisten lainauksesta on mainittava, että ruumiillisen työn tekijöihin kuuluvien ja muiden lainaajien välinen suhde muuttui vain vähäisessä määrin; edellisten prosenttiluku oli 40.1 (39.4 v. 1929), jälkimmäisten 59.9 (60.6 v. 1929). Naiset olivat samoin kuin ennenkin vähäisenä enemmistönä aikuisten lainaajien ryhmässä. Mitään varsinaista suunnanmuutosta ei ole tapahtunut siinä kehityksessä, joka lainaajapiirin kokoomukseen nähden jo monet vuodet on ollut havaittavissa.

Lukusalit. Kirjavaraston tarkastuksen takia olivat pääkirjaston ja Kallion haarakirjaston lukusalit, sanomalehtisaleja lukuunottamatta, suljettuina kesäkuun 1—15 päivän välisenä aikana. Korjauksen vuoksi oli Perämiehenkadun varrella oleva lukuhuoneisto suljettuna joulukuun 22—28 päivän välisenä aikana. Pääkirjaston opintosalit, yleinen lukusali ja lasten lukusali pidettiin avoinna 342 päivää, kun taas sanomalehtisali oli yleisölle avoinna 356 päivää. Kallion haarakirjaston aikuisten lukusali oli avoinna 341, lasten lukusali 329 ja sanomalehtisali 356 päivää, Töölön haarakirjaston aikuisten lukuhuone 356 ja lasten lukuhuone 355 päivää, Vallilan haarakirjaston aikuisten lukuhuone 356 ja lasten lukuhuone 353 päivää, Käpylän haarakirjaston aikuisten lukuhuone 356 ja lasten lukuhuone 325 päivää sekä Pasilan haarakirjaston aikuisten lukuhuone 204 ja lasten lukuhuone 202 päivää. Perämiehenkadun varrella oleva lukuhuoneisto oli yleisölle avoinna 351 päivää. Eri lukusalien ja lukuhuoneiden päivittäinen aukioloaika oli sama kuin edellisenä vuonna.

Pääkirjaston opintosalissa oli käyntien lukumäärä 23,205 (20,022 v. 1929), yleisessä lukusalissa 53,997 (55,569 v. 1929), lasten lukusalissa 50,633 (49,941 v. 1929) sekä sanomalehtisalissa 279,952 (253,201 v. 1929) eli yhteensä 407,787 (378,733 v. 1929). Kallion haarakirjastossa oli käyntien luku aikuisten lukusalissa 37,770 (33,799 v. 1929), lasten lukusalissa 62,906 (61,123 v. 1929) ja sanomalehtisalissa 203,519 (171,214 v. 1929) eli yhteensä 304,195 (266,136 v. 1929). Töölön haarakirjaston aikuisten lukuhuoneessa oli käyntien lukumäärä 86,864 ja lasten lukuhuoneessa 26,874 eli yhteensä 113,738 (107,112 v. 1929), Vallilan haarakirjastossa olivat vastaavat luvut 103,140, 30,981 ja 134,121 (107,848), Käpylän haarakirjastossa 34,393, 5,494 ja 39,887 (31,383) ja uudessa Pasilan haarakirjastossa 16,216, 4,746 ja 20,962. Perämiehenkadun lukuhuoneistossa oli käyntejä 125,861 (101,856 v. 1929). Kirjaston lukusaleissa ja lukuhuoneissa käyntien kokonaismäärä kohosi kertomusvuonna 1,146,551:een, kun taas niiden luku vuonna 1929 oli 993,068. Tämä lukusalien käytön samoin kuin kirjallisuuden lainauksenkin huomattava lisääntyminen lienee aiheutunut paikkakunnalla kertomusvuonna vallinneesta työttömyydestä.

Lukusaliikäyntien päivittäinen keskimäärä oli pääkirjastossa 1,160 (1,063 v. 1929), Kallion haarakirjastossa 874 (755 v. 1929), Töölön haarakirjastossa 320 (301 v. 1929), Vallilan haarakirjastossa 378 (303 v. 1929), Käpylän haarakirjastossa 114 (89 v. 1929), Pasilan haarakirjastossa 102 sekä Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 359 (286 v. 1929) ja koko kirjastossa 3,307 (2,797 v. 1929).

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli lukusaleissa ja lukuhuoneissa yleisön käytettävissä pääkirjastossa 347 aikakauslehteä (455 kpl.) ja 74 sanomalehteä (90 kpl.), Kallion haarakirjastossa 140 aikakauslehteä (186 kpl.) ja 40 sanomalehteä (56 kpl.), Töölön haarakirjastossa 58 aikakauslehteä (67 kpl.) ja 25 sanomalehteä (31 kpl.), Vallilan haarakirjastossa 57 aikakauslehteä (64 kpl.) ja 22 sanomalehteä (30 kpl.), Käpylän haarakir-

jastossa 50 aikakauslehteä (54 kpl.) ja 16 sanomalehteä (22 kpl.), Pasilan haarakirjastossa 44 aikakauslehteä (46 kpl.) ja 16 sanomalehteä (20 kpl.), sekä Perämiehenkadun lukuhuoneistossa 47 aikakauslehteä (51 kpl.) ja 18 sanomalehteä (35 kpl.).

Satuillat. Talven, kevään ja syksyn kuluessa järjestettiin pääkirjastossa 34 suomenkielistä ja 33 ruotsinkielistä satuiltaa lapsille sekä Kallion haarakirjastossa 26 suomenkielistä ja 9 ruotsinkielistä.

Kirjavarasto. Kirjavaraston tarkastuksen, joka kirjaston ohjesäännön mukaisesti on toimitettava joka viides vuosi, suorittivat kaupunginvaltuuston tähän tarkoitukseen valitsevat tarkastajat kirjaston virkailijain avustamina kesäkuun 2—16 p:nä. Tällöin poistettiin 2,346 5-vuotiskautena kadonnutta samoin kuin 644 lainaksi annettua nidettä, joita ei ole palautettu kirjastoon. Vuoden varrella poistettiin kaikkiaan 5,413 kulunutta tai hukkunutta ja hankittiin sekä luetteloitiin 14,681 uutta nidettä. Luetteloitu kirjavarasto käsitti vuoden alussa 171,489 nidettä. Vuoden päättyessä oli niteitten lukumäärä 180,757, joista 92,375 eli 51.1 % oli suomenkielistä ja 83,062 eli 46.0 % skandinaviaista sekä 5,320 eli 2.9 % muunkielistä (saksalaista, englantilasta, ranskalaista ja virolaista) kirjallisuutta. Vastaavat prosenttiluvut vuodelta 1929 olivat: 50.7, 46.4 ja 2.9. Romaani- ja kertomuskirjallisuutta oli 75,825 nidettä eli 41.9 % (42.8 % v. 1929), muuta kirjallisuutta 104,932 nidettä eli 58.1 % (57.2 % v. 1929). Pääkirjastoon oli sijoitettuna 108,140 nidettä eli 59.8 % (61.4 % v. 1929), Kallion haarakirjastoon 43,441 nidettä eli 24.0 % (23.8 % v. 1929), Töölön haarakirjastoon 12,596 nidettä eli 7.0 % (6.9 % v. 1929), Vallilan haarakirjastoon 9,673 nidettä eli 5.4 % (5.3 % v. 1929), Käpylän haarakirjastoon 5,031 nidettä eli 2.8 % (2.6 % v. 1929), uuteen Pasilan haarakirjastoon 1,843 nidettä eli 1.0 % ja Perämiehenkadun lukuhuoneistoon 33 nidettä.

Kirjalahjoja kirjastolle ovat antaneet Ahvenanmaan maakuntalautakunta, opettaja B. Björkman, rouva A. Catani, eduskunnan kirjasto, haarakirjastonjohtaja E. Grönroos, Italian Helsingissä oleva lähetystö, Italian opetusministeriö, rouva H. Kondyreff, amanuenssi E. Kytömaa, Liettuan Helsingissä oleva konsulaatti, opetusministeriö, Puolan Helsingissä oleva lähetystö, Ranskan Helsingissä oleva lähetystö, liikemies P. Stahl, rouva K. Sundström, rouva O. Tollander de Balsch, Tšehkoslovakian Helsingissä oleva lähetystö, Turun kaupungin rahatoimikamari, Turun yliopiston kirjasto, Uppsalan yliopiston kirjasto, Valtioneuvoston julkaisuvarasto ja neiti L. Wells.

Kirjasto sai myöskin korvauksetta julkaisuja, joita olivat toimittaneet Aarhusin valtionkirjasto, Deutsche Bücherei (Helsinki), Helsingin kaupungin kirjapainokoulu, Helsingin kaupungin tilastokonttori, Helsingin kaupunginvaltuuston kanslia, Helsingin postimerkkienkeräilyyhdistys, Helsingin säästöpankki, Helsingin yliopiston kirjasto, Kansainvälisen sosiaalipoliittisen yhteistyön valtuuskunta, Kansallis-Osake-Pankki, Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto, Odensen keskuskirjasto, Kustannusosakeyhtiö Otava, Pelastusarmeija, Porin kaupunginkirjasto, postisäästöpankkihallitus, Ruotsalaisen kirjallisuuden seura, Suomen lastauttajain liitto, Suomen matkailijayhdistys, Suomen meripelastusseura, Suomen pankki, Suomen ruotsalainen Martta-yhdistys, Suomen ruotsalainen rakennusmestariyhdistys, Suomen teollisuusteknikkojen liitto, Keskinäinen henkivakuutusyhtiö Suomi, Taideteollisuuskeskuskoulu, Tampereen kaupunginkirjasto, The Carnegie United Kingdom Trust, Tukholman kaupunginkirjasto, Tullihallitus, Turun kaupungin rahatoimikamari, Työväen Akatemia (Grankulla), Uppsalan yliopiston kirjasto,

Valtion kirjastotoimisto, Werner Söderström Osakeyhtiö, Viipurin kaupungin-hallitus, Viipurin kaupungin kirjasto ja Viipurin kaupungin rahatoimikamari sekä seuraavien aikakaus- ja sanomalehtien toimitukset: »Aikain Vartija», »Bank of Finland», »Barnens missionstidning», »Elanto», »Elämä», »Helsingin nuorten miesten kristillisen yhdistyksen kuukausilehti», »Henkinen työ — Intellektuellt arbete», »Huvudstadsbladet», »Kirjatyö — Bokarbete», »Labor», »Lasten lähetyslehti», »Lasten ystävä», »Maatyöläinen», »Missionstidning för Finland», »Mondo», »Rauhaa kohti», »Ruusuristi», »Sielunterveysseuran aika-kauslehti», »Sosialinen aikakauskirja — Social tidskrift», »Spes patriae», »Suomen lähetysanomiam», »Suomen viikkolehti», »Tapio», »Teosofi», »The Christian Science Monitor», »The Fur Farmer Magazine», »Tidskrift utgiven av stiftelsen för psykisk hälsa», »Toukomies», »Unitas», »Uskon sanoma», »Vaateustyöläinen» ja »Vårtecken».

Painosta julkaistiin vuonna 1929 hankitun suomenkielisen (ja virolaisen) kirjallisuuden luettelo, vastaava ruotsinkielisen ja ulkomaisen kirjallisuuden luettelo sekä kertomus kirjaston toiminnasta vuonna 1929.

Tulot. 59,734:ssä tapauksessa velvoitettiin lainaajat maksamaan sakkoja, joiden yhteenlaskettu summa nousi 50,600 markkaan. 653 ruotsinkielistä luotteloa myytiin 1,445:50 markalla, 2,206 suomenkielistä luettelo 3,998:50 markalla ja 7 vieraskielisen kirjallisuuden luettelo 14 markalla. Eräytyneistä vakuuksista kertyi 4,489 markkaa ja vanhojen sanomalehtien y. m. myynnistä 9,133:05 markkaa. Tulot nousivat kaikkiaan 69,680:05 markkaan.

Kadonneitten ja vahingoittuneiden kirjain korvausrahoja kertyi sitäpaitsi 3,746:50 markkaa. Säästöä edelliseltä vuodelta oli 24:50 markkaa. Näillä varoilla ostettiin uutta kirjallisuutta ja lunastettiin aikaisemmin korvattuja kirjoja 3,755:45 markan arvosta. Säästöä vuoteen 1931 jäi täten 15:55 markkaa.

*Menot*¹⁾ ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä, johon myös on otettu kirjastolle myönnetyt määrärahat:

	Määräraha, Smk.	Menot, Smk.
Palkat, palkkiot ja sairasapu	1,637,269: 40	1,635,928: 90
Vuokrat	99,200: —	99,200: —
Lämpö	99,670: —	77,402: 70
Valaistus	49,700: —	53,226: 45
Siivoaminen	16,500: —	19,368: 65
Vedenkulutus	3,200: —	1,881: 45
Puhtaanapito	17,500: —	12,783: 60
Kalusto	39,800: —	39,417: 15
Sidonta- ja painatuskulut ²⁾	285,000: —	³⁾ 257,752: 25
Tarverahat	20,500: —	19,358: 95
Kirjallisuus	550,000: —	549,998: 35
Pasilan haarakirjaston perustaminen ja ylläpito	138,000: —	136,946: 95
Yhteensä	2,956,339: 40	2,903,265: 40

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjistorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutuksesta aiheutuneet kulut. — ²⁾ Määrärahasta on Smk. 229,197:75 käytetty sidonta- ja Smk. 28,554:50 painatuskuluihin. — ³⁾ Sitä paitsi 27,247:75 markkaa siirtyi vuoteen 1931.

Samoin kuin useina edellisinä vuosina olivat »Kirjoja sokeille» ja »Brage» nimiset yhdistykset, joille kaupunginvaltuusto oli myöntänyt apurahoja yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannattamiseksi varatusta määrärahasta, kertomusvuonna kirjastojohtokunnan valvonnan alaisina apurahojen käyttöön nähden. Johtokunta saattoi kaupunginvaltuustolle antamassaan lausunnossa mielihyvin todeta, että yhdistykset tänäkin vuonna olivat toimineet menestyksellisesti ja käyttäneet saamansa avustuksen tarkoituksenmukaisesti.
